

NÁRODNÍ OBROZENÍ – 1. ETAPA

= obranná fáze

vlastenec – odpor proti centralizaci Josefa II., nemuseli to být Češi původem

- zaměření na minulost, která je velká a slavná, zdůrazňování vysoké úrovně češtiny v minulosti
- ale také skepse vůči současnému stavu jazyka

typický žánr: **obrana** – sláva Čechů v minulosti, zoufání si nad současným stavem + protest proti tomu

- vyčítavý tón, ale bez nenávisti k jiným národům

vzor – *Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště českého* (latinsky, **Balbín**)

Karel Ignác Thám – *Obrana jazyka českého proti zlobivým jeho utrhačům* (1783)

jazykovědec, básník, překladatel divadelních her

vědecká činnost:

Gelasius Dobner – kritický rozbor historických nepřesností Hájkovy Kroniky české, šestidílný spis

- snaha odstranit vše, co bylo vymyšleno = metodický návod pro další vědce
- „otec kritického dějepytu“ – kriticky vydával staré dokumenty

Josef Dobrovský (1753-1829)

žák Dobnera

narodil se v Maďarsku, česky se naučil až na gymnáziu

studoval bohosloví, pracoval jako vychovatel u Nosticů

podnikal vědecké cesty – Švédsko, Rusko, pátral po archivech

kriticky zkoumal staré české památky

Dějiny české řeči a literatury – v závěru pochybnosti o budoucnosti češtiny

- nadšen úrovní v minulosti, hlavně dobou veleslavínskou

Zevrubná mluvnice jazyka českého – snaha udat normu, převzal češtinu z veleslavínské doby

Německo-český slovník – 2 díly

Základy jazyka staroslověnského (latinsky)

všechna díla psána latinsky nebo německy – čeština nebyla schopna vědeckého vyjadřování, česky psal až na konci života

odmítal nález RKZ, odhalil Hanku

František Martin Pelcl

přítel Dobrovského, profesor české řeči a literatury, vychovatel u Nosticů

Nová kronika česká – 3 svazky, měla nahradit Hájkovu Kroniku českou

- věřil v budoucnost češtiny

Divadlo:

obtížně se prosazovalo, ale mělo vliv – obrozenci se mu soustavně věnovali

Divadlo v Kotcích – uvedena první česká hra – veselohra *Kníže Honzík* (1771, nepovedený překlad)

Nosticovo divadlo (Stavovské) – premiéra Mozartovy opery Don Giovanni

- česky od roku 1785

Bouda = Vlastenecké divadlo – od 1786, první české divadlo

Václav Thám

překlady a úpravy cizích her, vlastní hry – Vlasta a Šárka

Matěj Kopecký

kočovní loutkář, pro široké publikum

Próza:

Zábavná, orientace na lidového čtenáře

Václav Matěj Kramerius

vydavatel, vlastník knihkupectví a nakladatelství Česká expedice

vydavatel novin

- snaha čtenáře bavit i vychovávat

Např. *Mladší Robinson* – adaptace D. Defoea, Ezopovy bajky

Poezie:

básníci se sdružují do skupin, vydávají almanachy

Václav Thám – *Básně v řeči vázané*, doplněno o humanistické a barokní autory, anakreonská poezie

Antonín Jaroslav Puchmajer – *Sebrání básní a zpěvů*, 6 almanachů

autor mluvnice cikánštiny – připojil výklad Hantýrka čili český jazyk zlodějský (=argot)

Rýmovník – „zásobník“ veršů